

Irungo Udaleko Alkate-Lehendakari jaunarentzako

Udal Arautegi Organikoko 22. artikuluan babestuta eta “Nicolas Guerendiain” Irungo Errepublikarrear Elkartearen ekimenez, Ezker Batua-Berdeak eta Bildu, Udal Talde Politikoeak honako Mozio hau aurkezten dute abenduaren 26ko Osoko Bilkuraren aurrean:

FRANKISMOAREN KRIMENEN AURKAKO KEREILA

BABESTEKO MOZIOA

Gertaerak al bait gehien argitzeko, gerra zibilean eta frankismoan gertatutako gertakari historikoak berriz begiratzea beharrezko obligazioa da, Giza Eskubideak balioan jartzeko biktimei aitortpen publikoa eta berrezarpen morala eskainiz. Ez jakitea eta ahaztea biktimentzako eta haien ondorengoentzako samin-iturri izateaz gainera, demokrazioa kaltetzen duten zauri irekiak ere badira.

Gerra zibila 1936ko uztailan hasi zen, militar batzuek sustatutako estatu-kolpe faxista baten ondorioz. Militar horiek doilorkeriaz eraso egin zioten demokratikoki adierazitako herri-borondateari, ekonomi sektore pribilegiatuen babesaz baliatuz eta Alemania eta Italia faxisten potentzia militarren nazioarteko laguntzarekin.

Ondoren ezarritako erregimena, ideologia aldetik nazional-katolizismoa izeneko faxismoan oinarrituta, hurrengo berrogei urteetan iraunarazi zuten, oro har edozein oposio errepremituz. Horretarako tortura sistematikoa erabili zuten, bide bazterretan asesinatzeak eta “paseoak” gauzatu, sasi-epaiketak egin, heriotzara edo presondegietan zigor luzeak betetzera kondenatu erregimenari atxikitako epaileen bidez, eta hori, atxilotuak erabateko defentsa-gabezia utzita.

Franco hil ondoren, herri-borrokaren bultzadaz eta nazioarteko presioaz, frankistek aldaketa onartu behar izan zuten, eta horretatik, trantsizio politikoa izeneko sortu zen, baina 1977an Amnistiaren Lege bat aterata, zeinak hainbeste krimenen zigorgabetasuna ziurtatzen zuen.

Hori dela eta, adierazi behar da Nazio Batuen Erakundeko (ONU) Giza Eskubideen Batzordeak askotan eskatu eta erreklamatu diola Estatu Espainiarri konstituzioaurreko Lege hori baliogabe dezan, irizten baitio gizateriaren aurkako krimenak ikertzea eta argitzea galarazten duela, eta horiek ez dute inoiz preskribatzen nazioarteko jurisdikzioan.

Baina trantsizio haren hogeita hamabost urte ondoren, epaile argentinar batek frankismoaren eta bizirik dauden orduko protagonisten aurkako kausa bat aurrera darama, genozidio eta gizateriaren aurkako delituengatik, delitu horiek ezin baitute amnistiarik jaso "puntu eta amaierako legea" bezalako baten bidez. Nahiz eta nazioarteko instantzia juridiko batetik etorria izan, kereila hau hasia da frankismoaren zigorgabetasunaren horma pitzatzen, zeinaren aurka hainbat eta hainbat pertsona eta memoria historikoa berreskuratzeko elkarte ari garen borrokatzen.

Trantsizioaren hogeita hamabost urte eta gerra zibiletik hirurogeita hamahiru pasa direnean gizateriaren aurkako krimenak argitzeari ezetza ematea giza eskubideak “per se”, etengabe eta sistematikoki urratzea da, eta benetako demokrazioa batek eskubide horiek arduraz errespetatzean oinarritu behar du.

Etorkizuna bizikidetzan demokratikoan finkatzeko, ezinbestekoa da justizi senaz ekitea, eta horrek berekin dakar gertaera guztiak ezagutzea, egia berrezartzea eta errepresio frankista jasan zuten biktima guztiei aintzatespena eta berrezarpen morala eskaintzea. Egia, justizia eta ordaina.

Horregatik guztiagatik, honako hau erabaki du Udalbatzak:

1.- 1931n legez eraturako erregimen errepublikarraren aurka 1936ko uztailean gertatutako altxamendu militar faxista kondenatzea eta, halaber, ondoren berrogei urtetan disidentziaren eta askatasun-ekintzaren, gizarte-justiziaren eta eskubide nazionalen arrasto oro odolez erreprimitu zuen diktadura.

2.- Auzitegi Nagusiak 2008ko azaroaren 18an irekitako 5 zk.ko sumarioa geldiarazi izana deitoratzea, zeinaren xedea ikertzea eta garbitzea baitzen bai legez kanpoko atxiloketen erantzukizunak, bai 1936tik aurrera, gerra zibilean eta gerra ondorengo urteetan estatu espainiar osoan aurkari politikoak torturaren, erbesteratzearen eta pertsonen indarrezko desagertzearen bidez deuseztatzeko erregimen frankistak aurrez pentsatutako plan sistematikoa.

3.- 1977ko Amnistiaren Legeak ekarri zuen injustizia salatzea, frankisten zigorgabetasuna eta errepresioa burutu zuten diktadurako botere-egiturak ez garbitzea ezarri baitzuen.

4.- Behar diren neurriak har daitezten babestea, erregimen frankistako errepresaliatuei bermatzeko erregimen hari buruzko EGIA eskubidea gauza dezaten, JUSTIZIA eskubide eraginkorra izan dezaten, gizateriaren aurka gauzatu zituzten krimenen erantzuleen egungo zigorgabetasun-egoera gainditu ahal izateko, eta frankismoaren milaka biktimei eragindako urraketan ORDAIN duina eta ez-diskriminatzailea izateko eskubidea izan dezaten, eta gizarte osoak eskubidea izan dezan aldaketa soziopolitikoak, juridikoak eta instituzionalak gauzatzeko, EZ ERREPIKATZEKO BERME gisa.

5.- Babesa eta atxikimendua agertzea Argentinan Errepublikako Buenos Aireseko 1. zk.ko Epaitegiaren 4591-10 Kereilarekiko, zeina Maria Servini de Cubría magistratuak baitarama aurrera frankismoaren giza-eskubideen urraketaren erantzuleen aurkako genozidioa eta gizateriaren aurkako delituak direla eta.

6.- Herritarrak animatzea frankismoaren krimenen aurkako Kereila babes dezaten, bai zuzenean errepresaliatuak izan zirenak edo haien senideak direnak kereilagile gisa agertuz, bai diktadura salatuz eta Kereilarekiko atxikimendua agertuz.

Irun, 2012ko abenduaren 19a